

ASKONSDAG

CÍNERUM SANCTORUM

Joel 2:12–17 Men nu, säger HERREN, vänd om till mig av hela ert hjärta, med fasta, gråt och klagan. Riv sönder era hjärtan, inte era kläder, och vänd om till HERREN, er Gud. Ty nådig och barmhärtig är han, sen till vrede och stor i nåd, och han ångrar det onda. Vem vet, kanske vänder han om och ångrar sig och lämnar en välsignelse kvar efter sig till matoffer och drickoffer åt HERREN, er Gud. Blås i horn på Sion, pålys en helig fasta, lys ut en helig sammankomst. Samla folket, helga församlingen, kalla samman de äldste, samla de små barnen, också dem som diar vid bröstet. Må brudgummen komma ut ur sin kammare och bruden ut ur sitt gemak. Må prästerna, HERRENS tjänare, gråta mellan förhuset och altaret och säga: ”HERRE, skona ditt folk och låt inte din arvedel hänas och bli till en nidvisa bland hednafolken. Varför skulle man få säga bland folken: Var är nu ert Gud?”

Evangelium Matt 6: 16–21 När ni fastar, se inte så dystra ut som hycklarna. De vanställer sina ansikten för att visa människor att de fastar. Amen säger jag er: De har fått ut sin lön. Nej, när du fastar, smörj ditt huvud och tvätta ditt ansikte, så att människor inte ser att du fastar, utan endast din Fader som är i det fördolda. Då ska din Fader, som ser i det fördolda, belöna dig. Samla inte skatter på jorden, där rost och mal förstör och där tjuvar bryter sig in och stjälar. Samla er skatter i himlen, där varken rost eller mal förstör och där inga tjuvar bryter sig in och stjälar. Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara.

Se, vi gå upp till Jerusalem I heliga fastetider Att skåda hur Jesus Krist, Guds son, I syndares ställe lider.

Askonsdagen är början på den 40 dagar långa fastan före påsk. (Den börjar på en onsdag, för på söndagarna, Herrens dag, fastar man inte.) Vi ska nu alltså påbörja vår vandring upp till Jerusalem, att skåda hur Jesus Krist, Guds Son, i syndares ställe, i vårt ställe, lider, vi ska med andra ord följa Kristi pinas historia. Under veckorna efter Epifania (eller Trettondedag Jul) fick vi se hur Jesus uppenbarade sin gudomliga härlighet. Förfastans två veckor bildade en mjuk övergång, och nu ska vi följa Vår Frälsare då han döljer sin härlighet och möter oss i den utblottade tjänarens gestalt. Det känns för kyrkan som om brudgummen vore tagen ifrån oss. Nu, under de kommande veckorna, kan vi inte sjunga de stora lovsångerna i gudstjänsten. ”Hur skulle vi kunna sjunga HERRENS sång i främmande land?”, som Israels barn klagade vid Babels floder. Ja, hur skulle vi kunna sjunga vårt innerliga Gloria när Herrens härlighet är fördold för oss.

På askonsdagen läser vi ur Joel 2. Det är Herrens dag den fruktansvärda, domen över folkets synder och avfall som profeten förkunnar. Men i den situationen, inför den stundande domen, säger nu Herren: ”Vänd om till mig av hela ert hjärta!” Det ropet, den kallelsen går som en råd tråd genom alla profeternas förkunnelse: Ni måste omvända er, er väg är inte den rätta. Ja, inte bara folket var stadd på en orätt väg, människan som individ är från födelsen och genom sin natur felvänd, vänd bort ifrån Gud, och ingen aldrig så allvarlig förbättring av levernet hjälper henne närmare Gud – en *omvändelse* måste till.

Vi lever i en sekulariserad tid, ett avkristnat samhälle, men likväl hålls det varje söndag gudstjänster överallt i våra länder. Tyvärr har dock i de flesta kyrkor och samfund sedan länge en ny teologi och gudsbild fått ingång, en teologi som sedan mer än hundra år alltmer har lösgjort sig från bibelordet. Som

en följd av detta har man i allmänhet blivit främmande och oförstående inför en sådan predikan som askonsdagens allvarliga budskap ställer oss inför. Men det dock är inte detta som askonsdagen talar till oss. Vi vill gärna avhandla och beklaga hur illa ställt det är i andra rörelser och samfund. Askonsdagen riktar istället ljuset på hur det är ställt med oss.

Låt oss därför börja dessa rannsakens och botens veckor med rannsaka oss själva. Visst kan vi vilja gråta när vi ser tillståndet i världen och i kristenheten, men askonsdagen manar oss att gråta över *oss själva* och över *våra* synder. Vi har syndat, vi har varit olydiga och ohörsamma, vi liksom våra fäder. Inför dig, helige och rättfärdige Gud, är vi inte bättre än den ogudaktigaste människa. ”Herre, handla icke med oss efter vår synder, och vedergäll oss icke efter våra missgärningar!”

Askan är en sinnebild för botfärdighet, för sorg över synden och längtan efter befrielse från den. ”*Riv sönder era hjärtan*”, säger alltså Herren. Från hjärtat kommer det onda som orenar människan, ja hjärtat kan sägas vara syndens säte inom oss. Du må föra ett lastbart eller ett ärbart leverne här i världen, men inför Gud som ser till hjärtat gäller något helt annat än inför människor. ”*Det offer som behagar Gud är en förkrossad ande. Ett förkrossat och bedrövat hjärta skall du, Gud, inte förakta.*” Den botfärdighet som askan symboliserar får inte stanna vid ord och yttre gärningar, den måste riva sönder våra hjärtan, så att vi med konung David ropar till Herren: ”*Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta och ge mig på nytt en frimodig ande!*” Askonsdagen är en allvarstygnd dag, men den ska inte driva oss till förtvivlan utan till omvändelse, till en daglig omvändelse, till att var dag leva i syndernas förlåtelse, och därmed till tröst och frimodighet inför den ”Herrens dag”, den domens dag som profeten Joel här förkunnar – och visar vägen undan: Vänd om, omvänd er av hela ert hjärta till Herren!

I dessa dagar går inför våra ögon en dom över den gamla kristenheten. För tusen år sedan ropade europeiska kristna med bävan till Gud: ”För nordmännens raseri, bevara oss milde Herre Gud!” Idag är det de kristna i kyrkans urgamla hemländer som står inför barbarernas raseri, och många, många tvingas fly från både hem och stad och land. Deras situation är en trons prövning för de kristna som ännu finns kvar i Europa. Det är våra trossyskon, en lem i Kristi kyrka, som lider. ”*Om en lem lider, så lider alla lemmarna med den.*” Är det verkligen så hos oss, eller stänger vi våra hjärtan för syskon i nöd? Om så är, hur kan då Guds kärlek förbli i oss? Detta får vi ta till hjärtat och bekänna att även vi är en del av västkyrkans svek mot våra östkyrkliga syskon. Världen ställer inte upp för de förföljda kristna – gör vi kristna det? Vad vi har gjort eller underlåtit att göra mot dessa minsta, det har vi gjort eller underlåtit att göra mot Kristus. ”Herre, handla icke med oss efter våra synder, och vedergäll oss icke efter våra missgärningar.”

Till sist vill jag lyfta fram ytterligare en sida av askonsdagens budskap. Askan är inte bara en symbol för botfärdigheten, den är också en bild av förgängelsen. Vårt liv varar sjuttio år eller åttio, om det blir långt. Och ingen av oss kan göra något för att förändra detta. ”Oss från döden ej hjälper, Någon gärning god”, som vi sjunger i en psalm. Därför får jag nu avrunda denna lilla betraktelse med att symboliskt med askan teckna ett kors i din panna och påminna dig: Glöm inte, du människa, att du är stoft och att du åter ska bli till stoft. Men ännu idag är det nådens dag, och idag ljuder kallelsen: omvänd dig och tro evangelium! ”Oss Frälsaren sagt, att där han är Vi skola med honom vara.” Där han är, där är han med syndernas förlåtelse, med det liv som står upp över förgängelsen. Och där, hos honom är rätta platsen för syndare, där ska vi syndare vara – här i tro, där i åskådning. Amen.

Blott du mig, Jesu, kan lära, Vad intet förnuft förstår, Att oskuld får straffet bära, Där brottslingen strafflös går, Att Gud sin belighet lämnat till hån, Då ogärningsmän han friar, Men fäller sin enfödde Son.

Konungars Konung, stor i nåd och barmhärtighet! Du är oss livet, hoppet, saligheten. Hör, då vi ropar, Suckande under vår landsflykt Här i tåredalen. Herre Jesu Kriste, Förespråkare i himlen, Stor i mildhet, Bed för oss hos Fadern, Vänd dina ögon i barmhärtighet till oss, Barn utav Eva. O Jesu, låt oss se dig efter denna landsflykt, Guds och Marias välsignade livsfrukt. O starke, o Gode, o milde Kriste, vår Herre.